

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1974-1975.

25 JUNI 1975.

WETSONTWERP

met betrekking tot de boekhouding
en de jaarrekeningen van de ondernemingen.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE ECONOMISCHE ZAKEN (1),
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER DESMARETS.

DAMES EN HEREN,

Dit wetsontwerp is in de Senaat eenparig aangenomen. Het heeft er aanleiding gegeven tot een grondige bespreking tijdens welke diverse amendementen, voorgesteld zowel door leden van de meerderheid als van de oppositie, aangenomen werden.

Bij wijze van inleiding wees de Minister op het dubbel doel van het ontwerp dat ertoe strekt enerzijds de in het Wetboek van Koophandel voorkomende basisregels betreffende de boekhouding van de handelaars aan de huidige noodwendigheden van het bedrijfsleven aan te passen en anderzijds een onaanvechtbare rechtsgrond te verlenen aan de bevoegdheid die de wet op de economische reglementering en de prijzen in zeer algemene bewoordingen aan de Koning heeft verleend om de verplichtingen van de ondernemingen op het stuk van de boekhouding te reglementeren.

(¹) Samenstelling van de Commissie:

Voorzitter: de heer Boeykens.

A. - Leden: de heren Barbeaux, Claeys, Tijl Declercq, Desmarts, Dupré, Kelchtermans, Van Mechelen, Verhaegen. - Boeykens, Burgeon, Willy Claes, Deruelles, Geldolf, Mathot, Urbain. - Hannote, Rolin Jaquemyns, Sprockeels, Van Offelen. - Bila, Clerfayt. - Paul Peeters, Schiltz.

B. - Plaatsvervangers: de heren Bode, Robert Devos, Martens, Pêtre. - Baudson, Bob Cools, Van Hoorick, Ylieff. - Colla, Poswick. - Talbot. - Olaerts.

Zie:

621 (1974-1975):

- N° 1: Wetsontwerp.
- NU 2 en 3: Amendementen.

Chambre dei Représentants

SESSION 1974-1975.

25 JUIN 1975.

PROJET DE LOI

relatif à la comptabilité
et aux comptes annuels des entreprises.

RAPPORT

FAIT
AU NOM DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES ECONOMIQUES (1),
PAR M. DESMARETS.

MESDAMES, MESSIEURS,

Ce projet de loi a été adopté à l'unanimité au Sénat. Il a fait l'objet d'un examen approfondi au cours duquel divers amendements présentés tant par des membres de la majorité que de l'opposition ont été acceptés.

En guise d'introduction, le Ministre des Affaires économiques a souligné que le projet tend, d'une part, à adapter aux nécessités actuelles de la vie des entreprises, les règles de base déposées dans le Code de commerce, relatives à la comptabilité des commerçants et, d'autre part, à fonder de manière indiscutable en droit, l'habilitation conférée au Roi, en termes très généraux, par la loi sur la réglementation économique et les prix, de réglementer les obligations des entreprises en matière comptable.

(¹) Composition de la Commission:

Président: M. Boeykens.

A. - Membres: MM. Barbeaux, Claeys, Tijl Declercq, Desmarts, Dupré, Kelchtermans, Van Mechelen, Verhaegen. - Boeykens, Burgeon, Willy Claes, Deruelles, Geldolf, Mathot, Urbain. - Hannote, Rolin Jaquemyns, Sprockeels, Van Offelen. - Bila, Clerfayt. - Paul Peeters, Schiltz.

A. - Suppléants: MM. Bode, Robert Devos, Martens, Pêtre. - Baudson, Bob Cools, Van Hoorick, Ylieff. - Colla, Poswick. - Talbot. - Olaerts.

Voir:

621 (1974-1975):

- N° 1: Projet de loi.
- NU 2 et 3: Amendements.

De regels vervult in de artikelen 16 en volgende van het Wetboek van Koophandel, die drie eeuwen geleidelijk uitgevaardigd werden en tot op heden ongewijzigd zijn gebleven, zijn klaarblijkelijk niet meer afgestemd op de diverse noodwendigheden waaraan de boekhouding van de ondernemingen vandaag de dag moet beantwoorden. In de eeuw van de computers is het systeem van het copy-book voorbijgestreefd. Terzelfder tijd komt het er op aan ervoor te waken dat de basisgegevens van de boekhouding met de nodige nauwgezetheid worden opgetekend, dat de wet een verband vaststelt tussen de basisboekhouding, de inventaris en de jaarrekeningen en dat het geheel derwijze in mekaar steekt dat de interne en externe doelstellingen waarop het bijhouden en het voorleggen van de rekeningen gericht zijn, bereikt worden. De Regering heeft evenwel rekening gehouden met de toestand van de kleine handelaars door hun een vereenvoudigd boekhoudkundig systeem op te leggen.

De bepalingen betreffende de bevoegdheid hebben voornamelijk betrekking op het vaststellen van een genormaliseerd boekhoudkundig minimum-plan en van de regels betreffende de werking van de verschillende rekeningen, op het bepalen van de regels betreffende de inventariseringen, de aansluiting van de jaarrekeningen, de balansen en de winst- en verliesrekeningen welke moeten worden gepubliceerd, evenals op het opstellen van normen inzake geconsolideerde rekeningen.

Bij het opstellen van die bevoegdheden heeft de Regering zich in ruime mate laten leiden door de voorstellen van richtlijnen van de E.E.G. ten einde het Belgische recht in overeenstemming te brengen met de regeling die morgen van toepassing zal zijn voor alle ondernemingen van de Europese Gemeenschap. De sociale partners zullen, langs een door de E.E.G. verstrekt advies, bij het opstellen van de bedoelde besluiten betrokken worden.

Ten slotte voorziet het ontwerp in de oprichting van een commissie voor de boekhoudkundige normen die een adviserende bevoegdheid zal hebben en ermee belast zou zijn, op technisch vlak, de Regering te helpen bij het formuleren van de principes van een regelmatige boekhouding en bij het opstellen van de regels betreffende de bijzondere materies.

De Regering hecht er bijzonder veel belang aan dat het ontwerp binnen de kortst mogelijke tijd door de Kamer aangenomen wordt opdat de eerste uitvoeringsmaatregelen nog vóór het einde van het jaar kunnen worden vastgesteld.

Bespreking.

1. De noodzaak een ontwerp in te dienen.

Artikel 2, § 4, van de besluitwet van 22 januari 1945 betreffende de economische reglementering en de prijzen zoals zij gewijzigd werd op 30 juli 1971, bepaalt dat de Koning bij in Ministerraad overlegd besluit, de normen kan bepalen waaraan de boekhouding van de ondernemingen de K.M.ü.s. niet inbegrepen, moet beantwoorden.

Uit de memorie van toelichting van het ontwerp (Stuk Senaat n° 436/1) blijkt dat deze bevoegdheidsoverdracht ontoereikend is om de uitbouw van de boekhoudingsnormen te verzekeren. Tevens bleek het wenselijk artikel 16 en volgende van het Wetboek van Koophandel te wijzigen. Het indienen van een afzonderlijk ontwerp bleek dus nodig.

2. Inloed op de wet van 20 september 1948 op de organisatie van de economie.

Artikel 15 van deze wet bevat o.m. de inlichtingen van boekhoudkundige aard die aan de ondernemingsraden moeten worden medegedeeld. Een koninklijk besluit van 27 november 1971, geeft het detail van deze inlichtingen.

Codifiées il y a plus de trois siècles et restées inchangées jusqu'à présent, les règles déposées dans les articles 16 et suivants du Code de commerce, ne sont manifestement plus en harmonie avec les divers besoins auxquels la comptabilité des entreprises doit répondre à l'heure actuelle. À l'ère de l'ordinateur, le temps du copie-lettre est révolu. En même temps, il importe d'assurer que les données de base de la comptabilité soient enregistrées avec toute la rigueur requise, que le lien soit établi par la loi entre la comptabilité de base, l'inventaire et les comptes annuels et que l'ensemble soit articulé de manière à rencontrer les objectifs internes et externes auxquels la tenue et la reddition de comptes doivent répondre. Le Gouvernement a tenu compte toutefois de la situation des petits commerçants en ne leur imposant qu'un régime simplifié.

Les dispositions d'habilitation concernent essentiellement la fixation d'un plan comptable minimum normalisé et des règles de fonctionnement des différents comptes, la détermination de règles en ce qui concerne les évaluations d'inventaire, l'articulation des comptes annuels et des bilans et comptes de profits et pertes soumis à publication ainsi que l'élaboration de normes en matière de comptes consolidés.

Dans la mise en œuvre de ces pouvoirs, le Gouvernement s'inspire largement des propositions de directives de la C.E.E. en la matière afin de mettre le droit belge au diapason du régime qui, demain, sera applicable à l'ensemble des entreprises de la Communauté européenne. Les partenaires sociaux seront associés, par le biais d'un avis donné par la C.E.E., à l'élaboration des arrêtés en cause.

Enfin, le projet prévoit la création d'une commission des normes comptables, à compétence consultative, appelée à assister le Gouvernement, sur le plan technique, à formuler les principes d'une comptabilité régulière et à élaborer les règles relatives aux matières particulières.

Le Gouvernement attache le plus grand prix à ce que le projet puisse être adopté par la Chambre dans les meilleurs délais, afin que les premières mesures d'exécution puissent être arrêtées avant la fin de l'année.

Discussion.

1. De la nécessité du dépôt d'un projet.

En vertu de l'article 2, § 4, de l'arrêté-loi du 22 janvier 1945 sur la réglementation économique et les prix, tel qu'il a été modifié le 30 juillet 1971, le Roi, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, peut fixer les petites et moyennes entreprises étant exceptées, les normes auxquelles doit répondre la comptabilité des entreprises.

De l'exposé des motifs du projet (Doc. du Sénat n° 436/1), il apparaît que cette délégation de pouvoir est insuffisante pour assurer l'élaboration des normes comptables. En outre, il conviendrait de modifier les articles 16 et suivants du Code de Commerce. Par conséquent, le dépôt d'un projet distinct s'est avéré nécessaire.

2. Répercussion sur la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie.

L'article 15 de cette loi traite notamment des renseignements comptables qui doivent être communiqués aux conseils d'entreprises. Un arrêté royal du 27 novembre 1971 donne le détail de ces renseignements.

De Regering heeft er zich toe verbonden na te gaan of de terminologie die in deze wetsbeschikkingen wordt gebruikt in overeenstemming is met deze van onderhavig ontwerp. Indien aanpassingen nodig zouden zijn, zal zij de gepaste maatregelen treffen om de overeenstemming te verzekeren.

3, Het houden van dagboeken en het opstellen van een inventaris.

De handelaars die een bepaald omzetcijfer, door de Koning te bepalen, niet bereiken, kunnen een vereenvoudigde boekhouding voeren.

Artikel 5 van het ontwerp bepaalt welke speciale dagboeken deze handelaars zullen moeten bijhouden.

Krachtens artikel 7 moet iedere onderneming ten minste eens per jaar een volledige inventaris opmaken.

In de commissie gingen er stemmen op om, ten behoeve van de kleine ondernemingen, in een versoepeling van deze verplichtingen te voorzien.

De heer Damseaux (zie Stuk n° 621/2) wil het aanleggen van een inventaris (cf. art. 7), voor de kleine ondernemingen vereenvoudigen en stelt voor deze verplichting in artikel 5 in te voegen.

De heer d'Alcantara (zie Stuk n° 621/3) wil de handelaars die aan de regeling van de egalisatiebelasting zijn onderworpen krachtens het B.T.W.-Wetboek, van de verplichting tot het houden van de speciale dagboeken en de inventaris vrijstellen.

Het gaat hier om verplichtingen die, hoewel zij in het Wetboek van Koophandel zijn voorgeschreven, in werkelijkheid door de kleine ondernemingen niet worden nagaleefd. Het Bestuur van de Belastingen heeft zelfs trouwens nooit geëist.

Daarenboven zouden de artikelen 5 en 7 het B.T.W.-egalitatiestelsel afschaffen dat precies werd uitgewerkt voor de handelaars die geen boekhouding aanleggen.

Artikel 56, § 2, van het B.T.W.-Wetboek stelt wel, dat het egalitatiestelsel geleidelijk aan zal worden afgebouwd maar dit moet gebeuren na overleg met de betrokken beroepsgroepen.

In zijn antwoord onderstreepte de Minister van Economische Zaken dat, behoudens in geval van faillissement, in geen strafrechtelijke sanctie voorzien is voor de handelaars die de voorgeschreven boekhouding niet voeren. Zulks vermindert in geen mate de waarde van het inventarisboek voor een dergelijk bedrijfsbeleid.

Het zou immers ondenkbaar zijn dat een onderneming, welke ook haar omvang weze, niet ten minste eens per jaar een volledig en juist overzicht zou hebben van het geheel van haar tegoeden, rechten, schulden en verbintenissen alsmede van haar eigen middelen. De wet bepaalt evenwel niet op welke wijze deze inventaris moet worden opgesteld noch dat hij permanent moet worden bijgehouden.

Het feit dat het ontbreken van een boekhouding alleen in geval van bankroet strafrechtelijk wordt bestraft doet volgens de Minister geen afbreuk aan de noodzaak, in het belang van de onderneming zelf, de verplichting in het Wetboek van Koophandel te behouden.

Ingevolge de verklaringen van de Minister, heeft de heer d'Alcantara zijn amendementen ingetrokken.

Het amendement van de heer Damseaux werd verworpen met 10 tegen 2 stemmen en lonthouding.

**

De artikelen en het gehele ontwerp werden eenparig aangenomen.

De Verslaggever,

J. DESMARETS.

De Voorzitter,

G. BOEYKENS.

Le Gouvernement s'est engagé à examiner si la terminologie employée dans ces dispositions légales est conforme à celle que nous retrouvons dans le présent projet. Si des adaptations s'avèrent nécessaires, le Gouvernement prendra les mesures qui s'imposent en vue de réaliser la concordance.

3. La tenue des livres journaux et l'établissement de l'inventaire.

Les commerçants qui n'atteignent pas un certain chiffre d'affaires, fixé par le Roi, peuvent tenir une comptabilité simplifiée.

L'article 5 du projet précise quels livres journaux spécialisés les commerçants devront tenir.

En vertu de l'article 7, toute entreprise est tenue de procéder au moins une fois par an à un inventaire complet.

Certains membres ont préconisé un assouplissement de cette obligation pour les petites entreprises.

Par voie d'amendement (Doc. n° 621/2), M. Damseaux a proposé de simplifier l'établissement de l'inventaire (cf. art. 7) par les petites entreprises et d'inscrire cette obligation à l'article 5.

M. d'Alcantara (voir Doc. n° 621/3) veut exempter les commerçants assujettis au régime de la taxe d'égalisation conformément au Code de la Taxe sur la Valeur ajoutée de l'obligation de tenir les livres journaux spécialisés.

Il s'agit, en l'occurrence, d'une obligation qui, bien que prévue par le Code de Commerce, n'est pas respectée en réalité par les petites entreprises et dont notamment l'Administration des Contributions n'a jamais exigé l'application.

En outre, les articles 5 et 7 supprimeraient le régime de la taxe d'égalisation de la T.V.A., prévu précisément pour les commerçants qui ne tiennent pas de comptabilité.

L'article 56, § 2, du Code de la Taxe sur la Valeur ajoutée dispose effectivement que le régime de la taxe d'égalisation sera progressivement aboli.

Dans sa réponse, le Ministre des Affaires économiques a souligné que, sauf le cas de faillite, aucune sanction pénale n'est prévue en ce qui concerne les commerçants qui ne tiennent pas la comptabilité prescrite. Cela ne diminue aucunement la valeur du livre d'inventaire dans une bonne gestion d'entreprise.

Il serait en effet inconcevable qu'une entreprise, quelle que soit l'ampleur de celle-ci, ne dispose pas au moins une fois l'an d'un aperçu de l'ensemble de ses actifs, de ses droits, de ses dettes et de ses engagements, de même que de ses fonds propres. La loi ne prévoit pas de quelle façon cet inventaire doit être établi, pas plus qu'elle n'impose la tenue permanente de cet inventaire.

Selon le Ministre, le fait que l'absence de comptabilité ne soit sanctionnée pénalement qu'en cas de faillite ne diminue en rien la nécessité dans l'intérêt de l'entreprise même de maintenir cette obligation dans le Code de Commerce.

A la suite des déclarations du Ministre, M. d'Alcantara a retiré ses amendements.

L'amendement de M. Damseaux a été rejeté par 10 voix contre 2 et 1 abstention.

**

Les articles et l'ensemble du projet ont été adoptés à l'unanimité.

Le Rapporteur,

J. DESMARETS.

Le Président,

G. BOEYKENS.